

**AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ DAHİL ATMOSFERÖTESİ
UZAYIN KEŞFİ VE KULLANILMASI KONUSUNDA
DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ DÜZENLEYEN
İLKELER HAKKINDA ANDLAŞMA (*) (**)**

İş bu Andlaşmaya Taraf Devletler,

Insanoğlu tarafından Atmosferötesi Uzayın keşfi olgusunun, insanlığın önüne açmış olduğu geniş ufuklardan ESİNLENEREK,

(*) Andlaşmanın türkçeye çevirisi, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Mes'ut ÖNEN tarafından yapılmıştır. Andlaşma metni, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 19 Aralık 1966 tarih ve 2222 (XXI) sayılı Kararına Ek olarak, 27 Ocak 1967'de imzaya açılmış ve andlaşma, 10 Ekim 1967'de yürürlüğe girmiştir. (Ç.N.).

Andlaşmanın türkçeye çevirisi için, Charles CHAUMONT, Le Droit de l'Espace PUF., Que Sais-je? no. 883, Paris 1970, s. 117-123'te bulunan ve L'Institut de Droit Comparé de Paris'den özel dosyaya gönderilen ayrı basıdaki fransızca tam metinler ile, Simone COURTEIX Le Droit de l'Espace, La Documentation Française, documents d'études no. 3.04, Paris février 1984, s. 6 vd.a alınan fransızca ve Prof. Dr. Seha L. MERAY, Uzayda Devletlerin Çalışmalarını Yönetecek İkelere İlişkin Andlaşma, AÜ. SBF., 1967, c. XXII, sayı: 1, s. 33-53, aynı yazar, Uzay ve Milletlerarası Hukuk (Uzay Hukukunda İlk Adımlar), AÜ. SBF. Yayınları no. 184-166, Ankara 1964, özellikle s. 75-77, s. 189 vd., aynı yazar, Devletler Hukukuna Giriş, AÜ. SBF. Yayınları no. 237, c. I, Ankara 1968, özellikle s. 498 vd., ve Prof. Dr. Sevin TOLUNER, Milletlerarası Hukuk Dersleri, İÜ. HF. Yayınları no. 2613/587, 2 nci Bası, İstanbul 1979, s. 56 vd.da bulunan türkçe önemli maddeler metinleri, BMT. Gn. Kurul. Kararları, Andlaşma Tasarıları, öğretilerdeki görüşler ve yorumlardan yararlanılmıştır. (Ç.N.).

(**) Türkiye, Andlaşmaya, 27 Mart 1968 tarihinden geçerli olmak üzere katıldığını beyan etmiş bulunmaktadır. Bkz. RG., 1 Haziran 1968, Sayı. 12913, s. 1. (Ç.N.).

Atmosferötesi Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasındaki ilerlemelerin, bütün insanlık için oluşturduğu çıkarı GÖRÜP KABUL EDEREK,

Atmosferötesi Uzayın keşfi ve kullanılmasının, ekonomik ve bilimsel gelişim düzeyleri ne olursa olsun, bütün halkların iyiliği için gerçekleştirilmesi zorunluluğuna İNANARAK,

Atmosferötesi Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasının, bilimsel yönlerinde olduğu kadar hukuksal yönlerinde de uluslararası geniş bir işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunmayı İSTEYEREK,

Böyle bir işbirliğinin, Devletler ve halklar arasında dostça ilişkilerin pekiştirilmesine ve karşılıklı anlayışın gelişmesine katkıda bulunacağına İNANARAK,

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 13 Aralık 1963'de oybirliği ile almış bulunduğu «Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen Hukuksal İlkeler Bildirisi» başlıklı 1962 (XVIII) sayılı Kararını ANIMSIYARAK,

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 17 Ekim 1963'de oybirliği ile almış bulunduğu ve Devletleri, nükleer silahlar veya diğer herhangi bir tür kütleli yoketme silâhı taşıyıcısı her türlü aracı Dünya çevresinde yörüngeye oturtmaktan ve bu gibi silâhları Gök Cisimlerine yerleştirmekten kaçınma yükümlülüğü altına sokan 1884 (XVIII) sayılı Kararını ANIMSAYARAK,

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun, barışa karşı her türlü tehdidi, barışın her türlü bozulmasını veya her türlü saldırı eylemini kışkırtmaya veya desteklemeye yönelik veya bu nitelikteki propagandayı suç sayan 3 Kasım 1947 Tarih ve 110 (II) sayılı Kararın GÖZÖNÜNDE TUTARAK ve bu kararı Atmosferötesi Uzaya da uygulanabilir SAYARAK,

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın keş fi ve kullanılması konusunda Devletlerin faaliyetlerini düzenleyen ilkeler hakkında bir Andlaş manın Birleşmiş Milletler Ş artı amaç ve ilkelerinin gerçekleşmesine katkıda bulunacağından EMİN OLARAK,

Aşağıdaki hususlar üzerinde ANLAŞ MIŞ LARDIR:

MADDE 1

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın keş fi ve kullanılması, ekonomik veya bilimsel geliş im düzeyleri ne olursa olsun, bütün Ülkelerin çıkarına ve iyiliğ i için yapılır; bunlar tüm insanlığ a ait faaliyet alanlarıdır.

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzay, Gök Cisimlerinin bütün bölgeleri serbestçe girilebilir olmak üzere, bütün Devletler tarafından hiç bir ayırım gözetilmeksizin, eş itlik şartları iç ersinde ve Uluslararası Hukuka uygun olarak serbestçe keş fedilebilir ve kullanılabilir.

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda bilimsel araştırmalar serbesttir ve Devletler bu araştırmalarda, uluslararası iş birliğ ini kolaylaştırlar ve desteklerler.

MADDE 2

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzay, ne egemenlik ilânı suretiyle, ne iş gal veya kullanma yoluyla, ne de başka bir şekilde ulusal edinme konusu olabilir.

MADDE 3

Ay ve diğ er Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keş fi ve Kullanılmasına ilişkin Andlaş maya Taraf Devletlerin faaliyetleri, uluslararası barış ve güvenliğ i korumak ve uluslararası

işbirliğine ve anlayışına yardımcı olmak amacıyla, Birleşmiş Milletler Şartı dahil Uluslararası Hukuka uygun olarak gerçekleştirilir.

MADDE 4

Andlaşmaya Taraf Devletler, nükleer silâhlar veya diğer herhangi bir tür kütleli yoketme silahı taşıyıcısı bir aracı Dünya çevresinde yörüngeye oturmamak, bu gibi silahları Gök Cisimlerine yerleştirmemek ve Atmosferötesi Uzayda, diğer herhangi bir şekilde, bu tür silâhlar bulundurmamak yükümlülüğünü üstlenirler.

Andlaşmaya Taraf bütün Devletler, Ay ve Gök Cisimlerini, sadece, barışçı amaçlarla kullanırlar. Gök Cisimleri üzerinde askerî üsler ve tesisler ve tahkimat kurulması, her türlü silâh denemeleri ve askerî manevralar yapılması yasaktır. Bilimsel araştırmalar veya diğer herhangi bir barışçı amaçla, askerî personel kullanılması yasak değildir. Ayın ve diğer Gök Cisimlerinin barışçıl keşfi için gerekli donatım veya tesisat kullanılması da yasak değildir.

MADDE 5

Andlaşmaya Taraf Devletler, astronotları, Atmosferötesi Uzayda insanlığın elçileri sayarlar ve onlara, kaza, tehlikeli durum veya Andlaşmaya Taraf bir başka Devlet ülkesine veya açıkdenize zorunlu iniş hallerinde, mümkün olan her türlü yardımı yaparlar. Böyle bir karaya veya denize iniş halinde astronotların, uzay araçlarının Sicil Devletine, dönüşleri, derhal ve tam bir güvenlik içersinde gerçekleştirilir.

Andlaşmaya Taraf bir Devlet astronotları, Atmosferötesi Uzayda ve Gök Cisimleri üzerinde faaliyet gösterdikleri sırada, Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerin astronotlarına mümkün olan bütün yardımları yaparlar.

Andlaşmaya Taraf Devletler, Ay ve Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda ortaya çıkardıkları ve astronotların hayat-

ları ve sağlıklarını için tehlikeli her olaydan Andlaşmaya Taraf diğer Devletleri veya Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterini derhal haberdar ederler.

MADDE 6

Andlaşmaya Taraf Devletlerin, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda, ister Hükümet kuruluşları tarafından ister Hükümet dışı birimler tarafından girişilmiş olsunlar, ulusal faaliyetlerden ve ulusal faaliyetlerin işbu Andlaşma hükümleri uyarınca yürütülmesini gözetimden dolayı uluslararası sorumlulukları vardır. Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda Hükümet dışı birimlerin faaliyetleri, işbu Andlaşmaya Taraf ilgili uygun bir Devlet tarafından verilen izinle yapılır ve sürekli gözetim altında tutulur. Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda bir Uluslararası Örgüt tarafından gerçekleştirilen faaliyetler halinde, işbu Andlaşma hükümlerine riayetsizlikten doğan sorumluluk, bu Uluslararası Örgüte ve sözkonusu Örgüte katılmış olan Andlaşmaya Taraf Devletlere aittir.

MADDE 7

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzaya bir araç fırlatmaya girişen ve giriştiren işbu Andlaşmaya Taraf her Devlet ve, ülkesi veya tesisleri bir araç fırlatılmasına hizmet eden her Taraf Devlet, sözkonusu araç veya bunu oluşturan parçalar tarafından, Yeryüzünde, Atmosferde veya Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda, işbu Andlaşmaya Taraf diğer bir Devlete veya bu diğer Devlete tâbi gerçek veya tüzel kişilere verilen zararlardan dolayı, uluslararası açıdan sorumludur.

MADDE 8

Siciline Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış bir araç kaydedilmiş bulunan Andlaşmaya Taraf Devlet, sözkonusu araç ve bu araç personeli üzerindeki yetkisini ve denetimini, bunlar At-

mosferötesi Uzayda veya bir Gök Cisminde buldukları sırada muhafaza eder. Bir Gök Cismine götürülmüş veya orada yapılmış araçlar dahil Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış olan araçlar ve bunları oluşturan parçalar üzerindeki mülkiyet hakları, bu araçlar veya parçaları Atmosferötesi Uzayda veya bir Gök Cisminde buldukları sırada ve Yeryüzüne döndüklerinde, değişmeden aynen kalır. Siciline kayıtlı buldukları Devletin sınırları dışında bulunmuş olan araçlar veya bunları oluşturan parçalar bu Devletin, geri vermeden önce, istem üzerine, bunların belirleyici niteliklerini bildirme yükümlülüğü altında olması kaydıyla, Andlaşmaya Taraf sözkonusu Devlete geri verilir.

MADDE 9

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın keşfi ve kullanılmasına ilişkin hususlarda Andlaşmaya Taraf Devletler, karşılıklı yardım ve işbirliği ilkelerine dayanırlar ve Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzaydaki bütün faaliyetlerini, Andlaşmaya Taraf bütün diğer Devletlerin bu konudaki çıkarlarını gerektiği biçimde hesaba katmak suretiyle yürütürler. Andlaşmaya Taraf Devletler, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın incelenmesini ve araştırılmasını, bunların kirletilmelerinin zararlı sonuçlarını ve Dünya dışı maddelerin sokulmasından dolayı Yeryüzü ortamının zararlı değişimlerini önleyecek şekilde gerçekleştirir ve yürütürler ve gerektiğinde, bu amaca uygun önlemleri alırlar. Eğer Andlaşmaya Taraf bir Devlet, bizzat kendisi veya tâbiyetinde bulunanlar tarafından Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda tasarlanmış bulunan bir faaliyet veya denemenin, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın barışçıl keşfi ve kullanılması konusunda Andlaşmaya dahil diğer Devletlerin Faaliyetlerine zarar vermeye müsait bir engel oluşturacağına inandırıcı nedenler görürse, sözkonusu faaliyet veya denemeye girişmeden önce gerekli uluslararası danışmalarda bulunur. Andlaşmaya Taraf her Devlet Andlaşmaya Taraf diğer bir Devletin Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda tasarlamış bulunduğu bir faaliyet veya denemenin, Ay ve diğer

Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın barışçıl keşfi ve kullanılması konusunda yürütmekte olduğu faaliyetlere zarar vermeğe müsait bir engel oluşturacağına inandırıcı nedenler görürse, sözkonusu faaliyet veya deneme hakkında danışmalar açılmasını ister.

MADDE 10

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Andlaşmaya Taraf Devletler, işbu Andlaşma amaçlarına uygun olarak, uluslararası işbirliğine yardımcı olmak üzere, kendileri tarafından fırlatılmış olan uzay araçlarının uçuşlarını gözlemlemek için kolaylıklar elde etmeğe yönelik Andlaşmaya Taraf diğer Devletler istemlerini, eşitlik şartları içersinde incelerler.

Bu gibi gözlem kolaylıklarının niteliği ve bunların tanınabilirliği me şartları, ilgili Devletlerin ortak bir anlaşması ile saptanır.

MADDE 11

Atmosferötesi Uzayın barışçıl keşfi ve kullanılması konusunda uluslararası işbirliğine yardımcı olmak üzere, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayda faaliyetler yürüten Andlaşmaya Taraf Devletler, mümkün ve gerçekleştirilebilir olduğu en geniş ölçüde, faaliyetlerinin niteliği ve gidişatından, yürütüldükleri yerler ve sonuçlarından Birleşmiş Milletler Teşkilâtını ve kamuyu ve uluslararası bilim dünyasını haberdar etmek hususunda anlaşmışlardır. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, bu bilgilerin, alındıklarından hemen sonra, gerçek ve etkin bir şekilde yayılmalarını sağlamaya hazırlıklı bulunur.

MADDE 12

Ay ve diğer Gök Cisimleri üzerinde bulunan bütün istasyon ve tesisler, her türlü malzeme ve uzay taşıt araçları, And-

laşmaya Taraf diğer Devletlerin temsilcilerine, karşılıklılık şartları içersinde, açıktır. Bu temsilciler, ziyaret edilecek tesislerin buldukları yerlerde normal işlemlerin aksatılmasını önlemek ve güvenliği sağlamak amacıyla azami ölçüde önlemlerin alınması ve istenilen danışmanların yapılması için, tasarlanmış olan bütün ziyaretleri önceden bildirirler.

MADDE 13

İşbu Andlaşma hükümleri, ister Andlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından tek başına, ister diğer Devletlerle, özellikle Uluslararası Örgütler çerçevesinde ortaklaşa yürütölsünler, Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın keşfi ve kullanılması konusunda işbu Andlaşmaya Taraf Devletler tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere uygulanır.

Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın keşfi ve kullanılması konusunda Uluslararası Örgütler tarafından yürütölen faaliyetler vesilesiyle ortaya çıkan bütün somut sorunlar, gerek yetkili Uluslararası Örgüt ile, gerekse sözkonusu Örgüt üyesi Andlaşmaya Taraf bir veya daha fazla Devlet ile birlikte, Andlaşmaya Taraf Devletler tarafından çözümlenir.

MADDE 14

1. İşbu Andlaşma bütün Devletlerin imzasına açıktır. Bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak yürürlüğe girmesinden önce, işbu Andlaşmayı imza etmemiş olan her Devlet buna, her zaman, iltihak edebilir.

2. İşbu Andlaşma, imzalayan Devletlerin onayına sunulur. Onay belgeleri ve iltihak belgeleri, işbu Andlaşmada Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin edilmiş olan Amerika Birleşik Devletleri, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğı ve Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümetlerine tevdi edilirler.

3. İşbu Andlaşma, Andlaşma gereğince Saklayıcı Hükü-

metler olarak tâyin edilmiş olanlar dahil beş Hükümetin onay belgelerini tevdi etmeleri halinde y r rl ge girer.

4. Onay veya iltihak belgeleri işbu Andlaşmanın y r rl ge girmesinden sonra tevdi edilen Devletler için Andlaşma, bunların onay veya iltihak belgelerinin tevdi tarihinde y r rl ge girer.

5. Saklayıcı Hükümetler, işbu Andlaşmayı imzalayan veya buna iltihak eden bütün Devletlere, herbir imza tarihini, işbu Andlaşmanın herbir onay veya işbu Andlaşmaya herbir iltihak belgesinin tevdi tarihlerini, Andlaşmanın y r rl ge giriş tarihini ve diğer bütün ulaştırılacak bilgileri, gecikmeksizin haber verirler.

6. Işbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi uyarınca teşcil edilir.

MADDE 15

Işbu Andlaşmaya Taraf her Devlet Andlaşmaya değişiklik önerebilir. Değişiklikler, değişiklikleri kabul eden Andlaşmaya Taraf herbir Devlet hakkında, Andlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından bunların kabul edilmesinden itibaren ve sonra da, Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerin herbiri hakkında, söz konusu değişiklikleri kendisinin kabul tarihinde hüküm ifade ederler.

MADDE 16

Işbu Andlaşmaya Taraf her Devlet, Andlaşmanın y r rl ge girmesinden bir yıl sonra, buna Taraf olmasına son verme niyetini Saklayıcı Hükümetlere gönderilen yazılı bir tebliğ ile bildirir. Bu tebliğ, alındığı tarihten bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE 17

İngilizce, ince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı ölçüde geçerli olan işbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetler

arşivlerine tevdi olunur. İşbu Andlaşmanın usulüne uygun olarak onaylanmış örnekleri, Saklayıcı Hükümetler tarafından Andlaşmayı imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan Devletler Hükümetlerine gönderilir.

Bu sonucu yaratmak üzere usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar, NE OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE OLARAK işbu Andlaşmayı imzalamışlardır.

Yirmi yedi ocak bin dokuz yüz altmış yedi günü, Londra, Moskova ve Vaşington'da, üç nüsha olarak yapılmıştır.

**ASTRONOTLARIN KURTARILMASI, ASTORNOTLARIN
DÖNÜŞÜ VE ATMOSFERÖTESİ UZAYA FIRLATILMIŞ OLAN
ARAÇLARIN GERİ VERİLMESİ HAKKINDA ANLAŞMA (*)**

AKİD TARAFLAR

Kaza, tehlikeli durum veya zorunlu iniş hallerinde, astronotlara mümkün olan her türlü yardım yapılacağını, astronotların dönüşlerinin derhal ve tam bir güvenlik içerisinde gerçekleştirileceğini ve Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış araçların geri verileceklerini öngören Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İlkeler Hakkında Anlaşmanın büyük önemini KAYDEDEREK,

---

(*) Anlaşmanın türkçeye çevirisi, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Mes'ut ÖNEN tarafından yapılmıştır. Anlaşma metni, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 19 Aralık 1967 tarih ve 2345 no.lu Kararına Ek olarak, 22 Nisan 1968 günü mizaya açılmış ve, Anlaşma, 3 Aralık 1968'de yürürlüğe girmiştir. (Ç.N.).

Anlaşmanın türkçe çevirisi için, L'Institut de Droit Comparé de Paris'den özel dosyaya gönderilen fransızca tam metin ile, Simone COURTEIX, Le Droit de l'Espace, La Documentation Française, documents d'études no. 3.04, Paris février 1984, s. 10-11'de bulunan fransızca önemli maddeler metinlerinden ve Prof. Dr. Seha L. MERAY, Uzay ve Milletlerarası Hukuk (Uzay Hukukunda İlk Adımlar), AÜ. SEF. Yayınları no. 184-166, s. 245-255, s. 318-323'teki öğretilerdeki görüşler, BMT. Gn. Kurul Kararları, Anlaşma tasarıları ve yorumlardan yararlanılmıştır.

Bu yükümlülükleri daha fazla geliştirmeyi ve somutlaştırmayı İSTEYEREK,

Atmosferötesi Uzayın barışçıl keşfi ve kullanılması konusunda uluslararası işbirliğine yardımcı olmaya ÖZEN GÖSTEREREK,

İnsancıl hislerle HAREKET EDEREK,

Aşağıdaki hususlar üzerinde ANLAŞMIŞLARDIR:

MADDE 1

Bir uzay aracı mürettebatının kazaya uğradığını, veya tehlikeli durumda bulunduğunu, veya yetkisi altındaki bir ülkeye veya açık denize veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yere zorunlu veya istek dışı bir iniş yaptığını öğrenen veya saptayan her Akid Taraf,

a. Bundan derhal Fırlatan Otoriteyi haberdar eder, eğer bunu belirleyememiş ve kendisiyle hemen haberleşmeye girememiş ise, bu bilgileri, elinde bulunan her türlü uygun haberleşme araçları ile derhal yayar;

b. Bundan derhal Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder ve, bu bilgileri gecikmeksizin elinde bulunan her türlü uygun haberleşme araçları ile yaymak Genel Sekretere ait olur.

MADDE 2

Bir kaza, tehlikeli bir durum veya zorunlu ve istek dışı bir iniş sonucunda, bir uzay aracı mürettebatının bir Akid Taraf yetkisi altındaki bir ülkeye inmesi halinde bu Akid Taraf, derhal bunların kurtarılmasını ve kendilerine gerekli her türlü yardımın yapılmasını sağlamak üzere mümkün olan bütün tedbirleri alır. Aldığı tedbirlerden ve elde edilen sonuçlardan, Fir-

latan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder. Eğer Fırlatan Otoritenin yardımı, âcil bir kurtarmayı kolaylaştırabiliyor veya arama ve kurtarma işlemlerinin etkinliğine hissedilir derecede katkıda bulunabiliyor ise Fırlatan Otorite, sözkonusu arama ve kurtarma işlemlerinin etkinlikle sürdürülmesi amacıyla, Akid Taraf ile işbirliğinde bulunur. Bu işlemler, Fırlatan Otorite ile sürekli ve sıkı bir danışma içinde hareket eden Akid Tarafın yönetimi ve denetimi altında yapılır.

MADDE 3

Eğer bir uzay aracı mürettebatının açık denize veya bir Devlet yetkisi altında bulunmayan bir yere indiği öğrenilir veya saptanır ise, yapabilmek durumunda olan Akid Taraflar, gerektiği takdirde, bu mürettebatın âcil olarak kurtarılmasını sağlamak amacıyla, arama ve kurtarma işlemleri için yardımda bulunurlar. Aldıkları tedbirlerden ve elde edilen sonuçlardan Fırlatan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterini haberdar ederler.

MADDE 4

Bir kaza, tehlikeli bir durum veya karaya veya denize zorunlu veya istek dışı iniş sonucunda bir uzay aracı mürettebatının, bir Akid Taraf yetkisi altında bulunan bir ülkeye inmesi veya açık denizde veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yerde bulunması halinde bunlar, derhal ve istenilen güvenlik şartları içerisinde Fırlatan Otorite temsilcilerine teslim edilirler.

MADDE 5

1. Bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların, Yeryüzünde kendi yetkisi altında bulunan bir ülkeye veya açık denize veya bir Devlet yetkisi altında olmayan diğer bir yere düştüğünü öğrenen veya saptayan her Akid Taraf, bundan Fırlatan Otoriteyi ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterini haberdar eder.

2. Yetkisini kullandığı ülkede bir uzay aracı veya bunu oluşturan parçalar ortaya çıkarılan her Akid Devlet, Fırlatan Otoritenin istemi üzerine ve bu Otoritenin yardımı ile, eğer istenmiş ise, araç veya bunu oluşturan parçaları bulup kurtarmak için mümkün sayacağı tedbirleri alır.

3. Fırlatan Otoritenin ülkesel sınırları dışında bulunmuş olan Atmosferötesi Uzaya fırlatılmış araçlar veya bunları oluşturan parçalar, Fırlatan Otoritenin istemi üzerine, araçlar kendisine geri verilmezden önce istem üzerine, bu Otoritenin bunların belirlenme verilerini bildirmesi kaydıyla, Fırlatan Otorite temsilcilerine teslim edilir veya onların emrine hazır tutulur.

4. İşbu maddenin 2 ve 3 üncü paragrafları hükümlerine rağmen, yetkisi altındaki bir ülkede ortaya çıkarılan veya diğer herhangi bir yerde bulup kurtarmış olduğu bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların, nitelikleri itibarile, tehlikeli veya zararlı olduklarına inanması için nedenler bulunan her Akid Taraf, bundan Fırlatan Otoriteyi haberdar eder ve bu da, sözkonusu Akid Tarafın yönetimi ve denetimi altında her türlü mümkün zarar tehlikesini ortadan kaldırmak üzere derhal etkin tedbirler alır.

5. İşbu maddenin 2 ve 3 üncü paragrafları hükümleri uyarınca, bir uzay aracının veya bunu oluşturan parçaların bulunup kurtarılması ve geri verilmesine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmek üzere girişilen masraflar Fırlatan Otoriteye aittir.

MADDE 6

İşbu Anlaşma bakımından «Fırlatan Otorite» deyiminden, fırlatmadan sorumlu Devlet, veya eğer fırlatmadan bir Uluslararası Örgüt sorumlu ise, bunun işbu Anlaşmada öngörülen hakları ve yükümlülükleri kabul etmesi ve bu Örgüt üyesi Devletlerden çoğunluğun işbu Anlaşmaya ve Ay ve diğer Gök Cisimleri dahil Atmosferötesi Uzayın Keşfi ve Kullanılması Konusunda Devletlerin Faaliyetlerini Düzenleyen İikeler Hakkın-

da Andlaşmaya Taraf olmaları kaydıyla, sözkonusu Örgüt anlaşılır.

MADDE 7

1. İşbu Anlaşma bütün Devletlerin imzasına açıktır. Bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak yürürlüğe girmesinden önce, işbu Anlaşmayı imza etmemiş olan her Devlet buna, her zaman, iltihak edebilir.

2. İşbu Anlaşma imzalayan Devletlerin onayına sunulur. Onay belgeleri ve iltihak belgeleri, Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin edilmiş olan Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümetlerine tevdi edilirler.

3. İşbu Anlaşma, Anlaşma gereğince Saklayıcı Hükümetler olarak tâyin edilmiş olanlar dahil beş Hükümetin onay belgelerini tevdi etmeleri halinde yürürlüğe girer.

4. Onay veya iltihak belgeleri işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi edilen Devletler için Anlaşma, bunların onay veya iltihak belgelerinin tevdi tarihinde hüküm ifade eder.

5. Saklayıcı Hükümetler, işbu Anlaşmayı imzalayan veya buna iltihak eden bütün Devletlere, herbir imza tarihini, işbu Anlaşmanın herbir onay veya işbu Anlaşmaya herbir iltihak belgesinin tevdi tarihlerini, Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihini ve diğer bütün ulaştırılacak bilgileri, gecikmeksizin haber verirler.

6. İşbu Anlaşma, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi uyarınca teşkil edilir.

MADDE 8

İşbu Anlaşmaya Taraf her Devlet Anlaşmaya değişiklik önerbilir. Değişiklikler, değişiklikleri kabul eden Anlaşmaya Ta-

raf herbir Devlet hakkında, Anlaşmaya Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından bunların kabul edilmesinden itibaren, ve sonra da, Anlaşmaya Taraf diğer Devletlerin herbiri hakkında, sözkonusu değişiklikleri kendisinin kabul tarihinde hüküm ifade eder.

MADDE 9

Anlaşmaya Taraf her Devlet, Anlaşmadan çekildiğini, bunun yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Saklayıcı Hükümetlere yazılı olarak tebliğ edebilir. Bu çekilme sözkonusu tebliğin alındığı günden bir yıl sonra hüküm ifade eder.

MADDE 10

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı ölçüde geçerli olan işbu Anlaşma, Saklayıcı Hükümetler arşivlerine tevdi olunur. İşbu Anlaşmanın usulüne uygun olarak onaylanmış örnekleri, Saklayıcı Hükümetler tarafından Anlaşmayı imzalamış veya ona iltihak etmiş bulunan Devletler Hükümetlerine gönderilir.

Bu hususta usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan aşağıda imzası bulunanlar. **NE OLDUĞUNUN BİLİNCİNDE OLARAK**, işbu anlaşmayı imzalamışlardır.